

AU, tractament semiculte, però en tornar-se més popular, i essent impossible la transcripció de RI, a causa del diftong *au*, quedà *-auria* en els noms rossellonesos i *-aura* en els del Principat: en aquests l'encontre L-L es resolgué popularment en *ld* per diferenciació. Una falsa anàlisi condueix a separar *Vall-laurea* com *Val(lis) aurea* en una part de les mencions rosselloneses.

Recordem el gran descabdellament que té el qualificatiu LAUREUS en llatí clàssic: *ligna laurea* en Cató (Agr. 31), *arbor laurea* en T. Livi i en Ciceró (*Pisones* 58), o menes de vegetals, *Laurea pira* o *cerasa* en Columel·la i Plini (xv, 166).

Acabem descartant altres tempteigs etimològics. Un postulat inversemblant VALLIS *AUREA «vallée aérée» que imagina Pere Vidal (*l. c.*): no existeix tal derivat de *aura*, vell manlleu del grec al llatí, ni l'haurien format (incòmoda homonímia amb *aureus*, *-a*, 'daurat'), com sigui que solament en romànic AURA i els seus derivats prenen el sentit de 'oreig' (*orejar* AURIZARE, -IDIARE, amb antic sufix hel·lenitzant). Per part meua vaig anar descartant els tempteigs V. DE ACEREM 'de l'auró' (mot que no ha deixat descendència catalana, sinó en el derivat *auró* (cf. *can Fatjó dels Aurons* a Cerdanyola); impossible equiparar amb *-aura* de *Ridaura*, (veg. art. *Aro / Ridaura*, supra), que venint d'un pre-romà AZARI deixaria algun rastre de *zr* en les mencions antigues que tenim abundants des del S. XII i XIII; majorment a descartar VALLIS LAZARI NP, per aquesta raó i per manca de tot ex. de tractament hereditari d'aquest nom bíblic, sempre mantingut en ambient culte. En fi deslliguem-ho del nom *Batllòria* (Vallès), Palol, *Sa-Baldòria* (Empordà), germ. BALDWARIA, per més que hagi pres formes que s'acosten a les del grup present: «in loco vocato *Valoria* --- in parr. Macianeto» (Maçanet) a. 1206 (*Cart.* de Roca-rossa §§ 4, 49, 44, 48, i p. II), o *Baldòria*, antic nom de Vilanova de l'Aguda vora el Riubregós, que ve també de *Baldòria* < BALDWARIA.

Vall d'Ebo, V. *Ebo* *Valldecolom*, V. *Colom* *Valldecona*, V. *Ulldecona* *Vall de Gallinera*, V. *Gallinera*

ðr

VALLDEIX o BATLLEIX

Veïnat del terme de Mataró, que sembla haver designat antigament un alou, en ell ha restat un antic i venerat santuari i capella. En les geografies i nomenclàtors, com el del C.E.C. (la 2ª ed.), s.v. *Mataró*, consta *Valldeix*, junt amb *Mata* i *La Cirera*; Casac. hi féu posar *Batlleix* com variant, s. v., que havia recollit oralment.

És la variant que ha restat més viva. Com explica el B. de Maldà, «d'aquell arenal se'n diu la *Riera de Cirera* (que a sas ocasions ha causat prou estragos en sas avingudas), s'extén bastant al costat del Portal de Bna., dret a las montanyas, comprenent lo portal de *Belleix*, los carrers de Santa Teresa, lo de Argentona, dalt al Masovà i travessias» (*Excursions*, ed. Massó To., p. 69). Arriba fins a tocar al terme de *Llavaneres*, on anoto: *ballés* és un veral i veïnat, terra endins, del qual baixa «la Riera» de Cirera (enq. de Llavaneres, 1964, XLIV, 177.7). El Santuari o Capella que havia estat esgl. parroquial consagrada a Santa Maria fou reconstruïda diverses vegades, últimament amb dedicació a Santa Rita i reedificada els anys 1872 i 1873, per subscripció dels veïns, amb cèdules per completar el cost de 3500 ptes., com la que tinc a la vista amb gòtica imatge: «Reedificació de la Capella de Santa Rita del vecindario de *Batlleix*. *Ballés* transcripció també d'enqs. de 1931, a St. Vicenç i a Argentona.

MENC. ANT. Que fou un alou medieval ho dedueixo del nom de «Cixila de *Valledex*», segurament la seva senyora, que firma en un doc. de 998, del *Cart.* de St. Cugat (I, p. 281). Després n'hi ha diverses mencions com un lloc o paratge conegut, situat aproximadament on hi havia hagut l'antiga ILURO, *Alarona*, que havent estat destruïda solia anomenar-se «Civitas Fracta»: 1066: «in Maritima --- in locum que dicunt *Valedex* sive *Civitas Fracta*» (*Cart.* St. Cugat, II, p. 317); 1075: «in parochia Sancte Marie, *Civitas Fracta*, in loco que dicunt *Valedex*» (ibid. II, 343). En fi, en un doc. de 948: *Valledages* (*Dipl. Cat. Vic* § 245, p. 207), el context del qual tot i no assegurar-ho, permet identificar-lo; altrament no descartem que sigui algun homònim ignot, d'igual origen. En conclusió, dades un poc deficientes, i difícilment comptables, com sovint s'esdevé amb llocs secundaris, recoberts per la creixença de poblacions considerables, que tanmateix ens permetran una raonable conjectura:

ETIMOLÒGICA. Com en centenars de NLL del Nord del Principat, deu ser un vell NP, fixat en memòria d'algú, probt. un antic senyor. Nom germànic, com la majoria d'aquests: BALDIGIS, nom en -GÍIS, pertanyent a una sèrie fecunda (més de 150 noms en Först. 589), ben representada en terres ibèriques (M-Lübke, *Aliportug. Namen germ. Urspr.* I, 6), i particularment en les nostres, p. ex.: *Eldegiso*, a. 939 (Mas *NHBna.* IV, 37), *Gutnigisi*, aa. 882, 992 (*BABL* VI, 116), *Savagix*, doc. d'Elna, a. 991, *Eccagis* > *Caís* (1518, 1645 a l'Alt Pallars) i en particular ALBIGÍIS, que ha donat el del poble *Albagès* i parònims: *el Begís*, *Begix* etc. Aquí es deu tractar de BALDIGÍIS, bastant freqüent en terres de francs: un bisbe de Le Mans S. VI, (Först, 258), un altre que fou santificat (*Acta Sanctorum*, 862); i en les llistes del *Polyptichum* de Reims (S. IX).